

во образования Респ. Беларусь, Гомельский гос. ун-т им. Ф. Скорины и др. ; редкол. : А.И. Павловский и др.]. – Гомель : БелГУТ, 2013. – С. 34 – 42.

13. Shukanov P.V. Civilization aspects of the geospatial organization of the world// European Applied Sciences, July, 2013, №7. – Stuttgart, Germany : ORT Publishing. – pp. 21 – 23.

14. Шуканов П.В. Системні показники розвитку країн світу в глобальному цивілізаційному просторі / П.В. Шуканов // Культура народів Причорномор'я. – 2013. – №258. – С. 125 –131.

15. Шуканов П. В. Традиционно-цивилизационные аспекты здоровья общества и человека / П.В. Шуканов, Ю.К. Яковлева // Географический Вестник : научн. журнал Пермского ГНИУ [гл. ред. д. г. н. А.И. Зырянов]. – 2013. – № 3(26). – С.11–19.

СМОЛЯР (Стецюк) Наталія Олексіївна

Народилася 29 липня 1969 р. у с. Великий Кобелячок Новосанжарського району Полтавської області. Базову освіту здобула в Демидівській восьмирічній школі Решетилівського району Полтавської області (1977-1983 рр.). Продовжила навчання і закінчила Головачанську середню школу Полтавського району (1983-1986 рр.).

У 1986 році вступила на перший курс природничого факультету Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. У 1991 році закінчила інститут із відзнакою, здобула спеціальність «хімія та біологія», кваліфікацію – учитель біології та хімії.

Коло наукових інтересів у студентські роки було широким – флористика, систематика, нозологія, екологічне просвітництво. Упродовж навчання була активним членом ботанічного гуртка, у складі вокальної групи «Джерело» під керівництвом кандидата біологічних наук, доцента кафедри ботаніки Байрак Олени Миколаївни мала змогу відвідати різні куточки колишнього Радянського Союзу (у Молдавії, Туркменістані, Таджикистані, Абхазії, Карелії), України (Карпати, Крим, Шацькі озера та ін.), стала учасником наукових експедицій до Ямалу тощо, що значною мірою обумовило зацікавленість біорізноманітністю, екологічними особливостями формування різних біомів, проблемами заповідної справи та охорони природи. Цьому також сприяла участь у наукових експедиціях із вивчення природи Полтавщини, зокрема експедиція, проведена у 1988 році в межах природоохоронного конкурсу в Україні «Рік пам'яток природи» під керівництвом викладачів природничого факультету кандидата біологічних наук доцента кафедри ботаніки Байрак Олени Миколаївни та викладача кафедри зоології Миколи Володимировича Слюсаря.

Студентські наукові роботи виконані під керівництвом кандидата біологічних наук Олени Миколаївни Байрак. Перша курсова робота присвячена створенню першої у Полтаві екологічної стежки, створеної і відкритої у 1989 році на території колишнього Комсомольського парку в районі Інститутської гори. Дипломна робота «Досвід створення екологічних стежок в Полтавській області» виконана і захищена у 1991 році. Перші публікації теж стосуються питань створення екологічних стежок в Полтавській області.

Після закінчення інституту працювала асистентом на кафедрі медицини, пізніше – ботаніки, забезпечуючи викладання практичних курсів з основ соціоекології, систематики рослин, екології. Виконувала обов'язки декана природничого факультету із виховної роботи.

Упродовж 1993-1997 років навчалася в аспірантурі Інституту ботаніки НАН України у відділі екології фітосистем. Науковий керівник – доктор біологічних наук, професор, завідувач Міжвідомчої лабораторії основ заповідної справи України Тетяна Леонідівна Андрієнко. За цей час у складі наукової групи досліджувала рослинний світ Полтавщини, проводила роботи з оптимізації природно-заповідної мережі Полтавщини, складала список флори та рослинних угруповань пониззя р. Ворскли, започатковувала створення регіональних ландшафтних парків Полтавщини – Нижньоворсклянського та Диканського. Аспірантуру закінчила успішно у 1997 р. Цього ж року захистила кандидатську дисертацію на тему «Флористична та ценотична характеристика пониззя р. Ворскли» і отримала науковий ступінь кандидата біологічних наук за спеціальністю – ботаніка. Результати наукових досліджень дозволили значно поповнити флористичний список вищих судинних рослин пониззя р. Ворскли і околиць біостаніонару, створити ряд нових природно-заповідних об'єктів на островах Дніпродзержинського водосховища – ландшафтних («Пелехи», «Вишняки», «Крамареве», «Вільхуватський») та ботанічного («Вишняки») заказників, ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Лучківський». Дещо пізніше (у 2001 р.) це стало вагомим аргументом для створення регіонального ландшафтного парку «Нижньоворсклянський».

У 1997 році успішно захистила кандидатську дисертацію «Флористична, ценотична та соціологічна характеристика пониззя р. Ворскла» на засіданні спеціалізованої вченої ради Д50.06.01 при Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України за спеціальністю 03.00.01 – ботаніка.

Після закінчення аспірантури повернулася на кафедру ботаніки, де працювала до 1997 року.

Із 1997 по 2000 роки працювала провідним інженером відділу забезпечення життєдіяльності військової частини А-1400 (м. Ічня Чернігівської області). Створила службу екологічного забезпечення військової частини та підготувала пакет документів для контролю екологічного забезпечення військових частин Збройних Сил України. Мала змогу досліджувати рослинний світ проєктованого національного природного парку «Ічнянський», проводити еколого-просвітницьку діяльність щодо збереження й охорони його біорізноманітності.

У 2000 році після повернення до Полтави працювала викладачем Полтавського військового інституту зв'язку, де розробила і викладала курс «Основи екології» для курсантів та студентів, у співавторстві підготувала лабораторний практикум із екології та навчальний посібник «Основи військової екології».

З 2000/2001 навчального року почала працювати сумісником на кафедрі географії та краєзнавства Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, викладаючи курси «Основи соціоекології», «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства», здійснюючи керівництво ґрунтознавчою й біогеографічною польовою практикою студентів географів заочного відділення.

У вересні 2001 р. остаточно повернулася до Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка на новостворену кафедру екології та охорони довкілля, де працювала старшим викладачем, згодом – на посаді доцента, а з 2006 року – завідувача кафедри. Відтоді і сьогодні Забезпечує викладання на природничому факультеті лекційних курсів «Екологія», «Основи екології», «Загальна екологія та геоекологія», «Біогеографія», «Екологія рослин», «Проблеми сучасної біології» та інші дисципліни екологічного спрямування, керує науковою роботою студентів, магістрантів, педагогічною практикою студентів старших курсів, є організатором та керівником усіх навчальних практик на кафедрі. Два роки (2004-2006) виконувала обов'язки заступника декана природничого факультету з наукової роботи.

Як сумісник продовжує працювати на кафедрі географії та краєзнавства.

Оригінальний авторський курс: «Основи екології».

Використання відеоматеріалів на практичних заняттях, у межах організації самостійної роботи студентів організовує екскурсії на природно-заповідні об'єкти Полтави (Ботанічний сад ПНПУ – парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва на території агробіостанції ПНПУ імені В.Г. Короленка, Полтавський міський парк – парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення», регіональні ландшафтні парки «Деканський», «Нижньоворсклянський» та інші).

Наталія Олексіївна продовжує кращі традиції природодослідження в Полтавській області, очолює наукову групу викладачів природничого факультету щодо дослідження біорізноманітності, ведення Червоної книги Полтавщини, розвитку заповідної справи та поширення екологічних знань.

Найвагомішим доробком природоохоронної діяльності Наталії Олексіївни є участь у створенні понад 120 природно-заповідних об'єктів, насамперед, регіонального ландшафтного парку «Нижньоворсклянський» (обґрунтування доцільності створення, дослідження фіторізноманітності, розробка концепції). Зі створенням парку (2002 р.) забезпечує наукову та рекреаційну діяльність парку: проведення моніторингових наукових досліджень біорізноманітності, організація та проведення ботанічних та екологічних екскурсій для відвідувачів парку, польових біологічних та екологічних практик студентської та учнівської молоді, бере участь у розбудові дендропарку тощо.

Смоляр Н.О. є автором понад 250 наукових, науково-методичних та науково-популярних праць, серед яких сім монографій у співавторстві («Заповідна краса Полтавщини» (1996), «Збережи, де стоїш де живеш. По сторінках Червоної книги Полтавщини. Рослинний світ» (1998), «В гаю заграли проліски» (2001), «Еталони природи Полтавщини. Розповіді про заповідні території» (2003), «Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини» (2005), «Конспект флори Полтавщини. Вищі судинні рослини» (2008), «Регіональна екомережа Полтавщини» (2010).

Нині координує роботу в Полтавській області з екологічного виховання, є автором Довгострокової програми реалізації завдань екологічної освіти та виховання у Полтавському педагогічному університеті. Працює у напрямі популяризації природоохоронних знань серед різних груп населення – студентів, учнів, учителів, представників територіальних громад, виступає на радіо, бере участь у інформаційних передачах на телебаченні, організовує та проводить екскурсії на природно-заповідних територіях. Постійно співпрацює із вчителями області щодо діяльності Малої Академії Наук (секції «біологія» та «екологія»), є викладачем Очно-заочної біологічної школи при Полтавському обласному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді, головою журі учнівських конкурсів природоохоронного спрямування. Постійно надає наукові та методичні консультації вчителям біології, екології, довкілля, географії Полтавської області, виступає з науковими доповідями на семінарах районних, міських методичних об'єднань учителів, працює на курсах підвищення кваліфікації вчителів біології та хімії області.

У 2009 році нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти України».

Фахівець у галузі: ботаніки, геоботаніки, систематики рослин, екології рослин, заповідної справи, созології, екологічного туризму, екологічного просвітництва.

Є представником наукової школи «Дослідження біорізноманітності Лівобережного Придніпров'я в аспекті охорони», заснованої доктором біологічних наук, професором Оленою Миколаївною Байрак, керівником трьох постійно діючих науково-практичних семінарів: всеукраїнського «Навколишнє середовище і здоров'я людини», регіональних «Фіторізноманітність Полтавщини в аспекті охорони», «Шляхи інтеграції природоохоронної та еколого-просвітницької діяльності». Організовує природоохоронну та еколого-просвітницьку діяльність Полтавської обласної організації Українського товариства охорони природи.

Наталія Олексіївна здійснює наукове керівництво магістерськими, дипломними, курсовими роботами, підготовкою студентських наукових робіт та екологічних проектів.

Серед її учнів – випускники природничого факультету:

Черкаська Ірина Сергіївна – директор регіонального ландшафтного парку «Диканський».

Панасенко (Дерев'янка) Тетяна Василівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри ботаніки та методики навчання біології ПНПУ імені В.Г. Короленка.

Курилко Аліна Володимирівна – аспірант Ботанічного музею НАН України.

Чован Олександр Олександрович – аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кожевникова Тетяна Євгеніївна – аспірант Полтавської державної аграрної академії.

Ханнанова Олеся Равілівна – викладач кафедри екології та охорони довкілля ПНПУ імені В.Г. Короленка.